

СЧ

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint, 198
Tel. 24-36-41

Nr. 06/2-2619 din 12.05 2017

La nr.119 din 18 aprilie 2017

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală nr.122-XV din 14 martie 2003 (art.68, art.70).

Anexă: *Raportul de expertiză anticorupție – 3 file.*

Director adjunct

Vadim COJOCARU

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr.ELO17/4111 din 10.05.2017

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală nr.122- XV din 14 martie 2003 (art.68, art.70)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.780/2001 privind actele legislative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție, aprobată prin Ordinul nr.179 din 17 noiembrie 2016 a directorului Centrului Național Anticorupție.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al inițiativei legislative este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-11 din Legea nr.780/2001 privind actele legislative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate.”*

Potrivit art.12 alin.(2) al legii, „*Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului referitor la inițierea*

elaborării deciziei sau de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice.” Mai mult ca atât, art.11 alin.(2/2) al aceleiași legi prevede că „Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sunt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie.”

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova la data de 14.04.2017, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat.

Suplimentar, autorul proiectului nu a asigurat informarea publicului referitor la inițierea elaborării prezentului proiect de decizie, condiție prevăzută de art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Având în vedere că proiectul a fost plasat pe pagina web a parlamentului Republicii Moldova și părțile interesate au acces la proiect se constată că în procesul de promovare a proiectului asigurarea transparenței decizionale stabilite de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional a fost în mare parte asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Nota informativă nu stabilește expres un scop final bine determinat, ci doar menționează că *„proiectul este propus în vederea neadmiterii creării unei practici contradictorii în domeniul apărării într-un proces penal”*.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea și completarea Codului de procedură penală, art.68 și art.70, astfel încât, reprezentarea bănuیتului, învinuitului, inculpatului în procesul penal să aibă loc doar cu semnarea de către aceștia pe verso a mandatului apărătorului sau printr-o cerere scrisă olograf în cazul inculpatului, a consimțământului reprezentantului bănuیتului, învinuitului în instanța de judecată.

Prin urmare, cu toate că autorul nu indică expres scopul propus de proiect, se consideră că promovarea acestuia nu urmărește scopuri ascunse.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesele justițiabililor de a beneficia de dreptul la apărare prin atragerea (invitarea) apărătorului ales la fiecare fază a judecării cauzei, ceea ce este conform interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă. În conformitate cu art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, proiectele de acte legislative sunt însoțite de *„nota informativă care include:*

a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;

- b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;
- c) referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză.”

Argumentele prezentate de autor în nota informativă respectă rigorile stipulate la art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative.

1.5.2. Argumentarea economico-financiară. Conform art.20 lit.d) al Legii nr.780/2001 privind actele legislative, nota informativă trebuie să conțină „d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură”.

Potrivit notei informative: „Implementarea proiectului de lege nu va necesita cheltuieli bugetare suplimentare.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.19 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative „textul proiectului de act legislativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

c) se utilizează termeni adecvați [...] și de o largă circulație; [...]

e) terminologia utilizată în actul elaborat este constantă și uniformă ca și în celelalte acte legislative și în reglementările legislației comunitare; se va utiliza unul și același termen dacă este corect, iar folosirea lui repetată exclude confuzia; [...]

g) se evită folosirea [...] cuvintelor și expresiilor [...] neutilizabile și/sau cu sens ambiguu;

h) se evită tautologiile juridice; [...]

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme contradictorii în ceea ce privește exprimarea consimțământului de către acuzat pentru apărarea intereselor sale de către un apărător ales.

Aspectele date au fost analizate detaliat în compartimentul III al prezentului Raport de expertiză.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu conține reglementări ce se referă la activitatea agenților publici și a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

1.	<p>Conținutul proiectului</p> <p>Articolul unic. Codul de procedură penală nr.122-XV din 14.03.2003, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La art.68 alin.(5), în text, după sintagma „fără <u>consimțământul persoanei care o apără</u>” se introduce sintagma „<u>exprimat prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă</u>”. 2. La art.70 alin.1) pct.1, în text, sintagma „cu <u>consimțământul persoanelor interesele cărora urmează să le apere</u>” se înlocuiește cu sintagma „cu <u>consimțământul exprimat sub orice formă în cazul bănuیتului, învinuitului, reprezentantului legal al acestuia și respectiv, prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă, în cazul inculpatului.</u>” <p>Obiecții:</p> <p>Convenția din 04.11.50 pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale la art.6 alin.(3) lit.c) prevede dreptul fiecărui acuzat „să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloace necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer”.</p> <p>Întrucât, la judecarea cauzei, de fiecare dată, instanța în mod obligatoriu concretizează faptul dacă acuzatul este de acord ca interesele sale să fie reprezentate de un apărător concret, acuzatului îi este respectat dreptul consacrat de art.6 alin.3 lit.c) menționat supra.</p> <p>În condițiile în care, <u>consimțământul acuzatului se impune a fi exprimat prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă</u> și exclude procura, în mod arbitrar se impun cerințe excesive pentru realizarea dreptului la apărare invocat supra. Or, în ipoteza în care inculpatul se află în imposibilitatea de a aplica semnătura pe verso mandatului din motive întemeiate, atunci nu este clar cum se va aplica norma, întrucât recurentul va trebui să prezinte totuși cererea scrisă personal și semnată.</p> <p>În cazul dat, recurentul ar putea pierde termenul legal de depune (după caz) a unei cereri de apel, recurs etc.</p> <p>Totodată, norma de la pct.1 din proiect care prevede <u>consimțământul „exprimat prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă</u> este contradictorie normei de la pct.2 care prevede <u>consimțământul exprimat sub orice formă</u>. Or, sintagma „sub orice formă” decade în situația în care este obligatoriu a fi prezentată sau o cerere semnată, sau semnătura pe verso mandatului.</p> <p>Recomandări:</p> <p>La pct.1 după cuvântul „apărătorului” completarea cu sintagma „prezența procurii după caz”</p> <p>La pct.2 excluderea sintagmei „sub orice formă” și completarea, după cuvântul „apărătorului” cu cuvântul „procură după caz”</p> <table border="1" data-bbox="231 1859 1468 2000"> <tr> <td data-bbox="231 1859 813 2000"> <p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concurența normelor de drept • Cerințe excesive pentru realizarea drepturilor </td> <td data-bbox="813 1859 1468 2000"> <p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generale </td> </tr> </table>	<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concurența normelor de drept • Cerințe excesive pentru realizarea drepturilor 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generale
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Concurența normelor de drept • Cerințe excesive pentru realizarea drepturilor 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Generale 		

IV. Concluzia expertizei

În procesul de promovare a proiectului asigurarea transparenței decizionale stabilite de Legea nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional a fost în mare parte asigurată.

Argumentele prezentate de autor în nota informativă respectă rigorile stipulate la art.20 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative.

Proiectul este contradictoriu în partea ce ține de consimțământul „exprimat prin aplicarea semnăturii pe versoul mandatului apărătorului sau confirmat printr-o cerere olografă și norma care prevede consimțământul exprimat sub orice formă. Or, sintagma „sub orice formă” decade în situația în care este obligatoriu a fi prezentată sau o cerere semnată, sau semnătura pe verso mandatului.

10 mai 2017

Experți ai Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vera Macovei, inspector